

Gbox 113

Universitetsbiblioteket i Bergen

Erichsen, Johan Gottfried
— [Om et eiendommeligt Fostertilfælde i] Bergen.
Fotokopi av: Kiøbenhavnske nye Tidender om
lærde Sager. 1752. S.90-95.

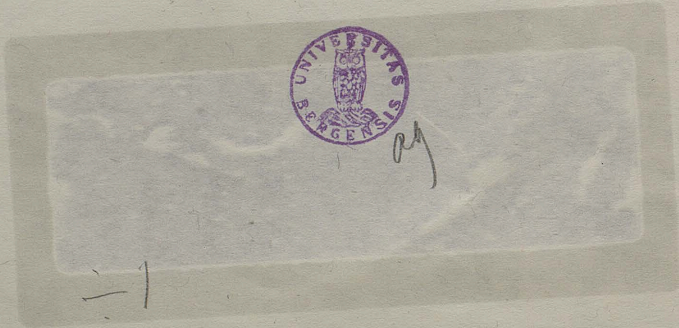
UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsbiblioteket

070521DA1

97d000912

Trachean, Kph

-1

H

571191

3 Verser var der Fejl, ſigt nægtes ingenlunde;
Men naar det ſaa gik til, de fleſſe tænke kunde:
See! udaf Samlingen det meeſte ſtaaet er,
For ſigt at nægte, ſkrev jeg det, jeg ſkriver her.

S. A.

Bergen.

Her har tilbraget ſig følgende Tilfælde, hvilket man ey har fundet efterlade at meddeele den curioſe Keſer, ikke juſt ſom noget gandske uſædvanligt og forhen uhørt, ſom endel ubelæſte Foll her har udraabt det for, men ſom en Caſus, der er rar, og ſelvdet forreſalder, hvorover ey enhver Medicus finder Leſlighed, ſaadan et Exempel at overkomme. Saa fand og denne min Beretning tiene til Oplyſning og Strafſtelfe paa det, ſom andre Medici og Naturens Efterforſkere om ſamme Materie have ſkrevet. Sagen betæffer et Koſter ſom er indfangen, baaren, og til naturlig Stærelſe fremvoren uden for Uterum (Moderen) i et af Ovaris (Egge, Støttene) eller og Leen af Moder-Trompetterne (Tubis Fallopijanis) hvorom de merførdigſte Exempler, jeg nu erindrer mig at have læst, findes udi det Hamborgſke Magazins forſte Bind pag. 92. ſqq., hvor det fortælles om en Kone, ſom i hendes Alders 48 Aar døde der paa Stedet i Hoſpitalet, der Peſt-Hoff kaldet, og udi 29 Aar havde baaret paa et høyt Liv, ſom blev beſtandig uden Af: eller Tilſagelſe. Hun blev efter ſin Død i nogle Medicorum Overværeſſe aabnet, og foreſandtes da et Barn udi den høyre Egge-Stok. Udi ſamme Magazins ſierde Bind pag. 237. findes og af de Engelliſke Philoſophiſke Transactionibus No. 484. en lige Caſus anført om en Kone, ſom i 16 Aar havde baaret et Barn hos ſig, og i den Tid fødte fire andre levende Barn, nemlig 3 Drenges og 1 pige-Barn, til Verden. Hun død da endelig i et Hoſpital, hvor hun udi nogle Doctorers Nærværeſſe blev aabnet, og foreſandtes i den høyre Side et Barn, ſom ikke var forraadnet, men blevet til en bruyſagtig Materie, hvilket endel Auctores kalde quaſi petrificeret. Fleere deſlige Caſus findes i den vidtberømte Heiſters Chirurgia Cap. de partu Caſarico. Ved det her forekomne Tilfælde har det følgende Beſkaffenhed. Jeg blev in Januarii a. 7. af en Smed

Smed her i Byen, navnlig Peder Berg, kaldet til hans Kone, ſom var 5 Dage gammel i Baſel-Seng, og meget ſyg. Jeg indfandt mig i Overværeſſe af 2 Jordemødre, Patientin den paſſed, hun havde endnu et Barn hos ſig. Jeg lod hende af den ene Jorde-Moder underſøge, om der endnu var Leſlige hed, at lange ind i Moderen, og da at forſeemne, om der var noget. Det lod ſig giøre, men Jorde-Moderen forſikrede, at det intet fandtes i Moderen. Endſkiom jeg nu gandske ſikker kunde forlade mig paa hendes Beretning, ſaasom hun en gandske habil; og i mange Aar er bleven grundig underloſt af det høyløoflige Faculter i Kjøbenhavn, hvorfra jeg har forſkrevet hende hid til Byen, ſom hant trængte til ſig Hielp, ſaa maatte jeg dog paa Konens indſtændige Forlangende, med min egen Haand lange ind in Uterum, ſom jeg fandt gandske tom, ligesom Jorde-Moderen havde berettet. Dog kunde man udportet i den venſtre tynde Side klarligen ſeende, at der var et haardt og fremmet Corpus inden for, ſom jeg da nødvedig enten maatte holde for en Gevert, (her paa Stedet kalder man det en Ofkel) in abdomina, eller og et Barn i den venſtre Egge-Stok eller og Moder-Trompette. Jeg forſikrede Konen om Hielp; men ſagde hende derhos, at det ey kunde ſkee, uden ved Snit eller Aabning i den venſtre tynde Side, hvor igieent det maatte udtages. Jeg havde da udi ſiſt Minde den berømmelige Cur, ſom den berømte og meget habile Operateur Hr. D. PETERSEN i Altona for nogen Tid ſiden har viiſt Prøve paa, paa en Kone, af hvis Liv han lykkeligen har udſkaaren ſaadan en monſtreux Gevert. Et lige Exempel af en ſtor Gevert in abdomine erindrede jeg og ſelv at have ſeet paa en Suenſk Grøvinde, der efter Døden blev aabnet, balfameret og beſeet, ſaasom hun i lang Tid havde baaret paa et høyt og haart Liv, hvilken Section ſkede i Paris i Aaret 1746., hvor jeg da opholdt mig, og ſom en fattig Candidatus Medicinæ af hans Excellence Hr. Geheim-Raad Baron von BERNSTORRS Generalité, ſom da varende Kongelig Danſk Envoye ved det Franſke Hof, nød frie Omlyſning og Afgang til at læse noget veſtkaffen til Landets Myttere i Anatomie, Chirurgie og Accouchement. Eigeledes fandt mig i Sinden baade de forhen allegerede og andre Exempler,

plet, jeg havde læst om Værn, som ere fundne og udfaarne af een af Egge-Stoffene eller og Moder-Trompetterut, uden Moderens Skade eller Død, hvilket og M^r. GARGOIRE i Paris i sit Accouchements-Collegio mig og andre har demonstreret. For nu, saa vidt muligt, at blive forvisset, hvilket af begge det her maatte være, enten en Vereert eller et Foster, (condissiont Operationen i begge Tilfælde saa nær blev een og den samme) saa udforske jeg af Konen, saa noye jeg kunde, alle foregaaende Omstændigheder, og fik da at høre, at hun nu paa sierde Aar siden havde laeret til Barsel, og, efter hendes Kærligvænde, fundet gandske uryggelige Tegn hos sig til et levende Foster. Hun havde og til rette Tid faaet Barsel-Ønde med svare Veer, som havde været længe, men der var dog ingen Fodsel bleven af, ellers havde hun været længe syg, og fra den Tid af intet meere fornummet til Liv eller Bevægelse af Fosteret; men den Tyngde og Tyngde i Livet havde siden altid incommoderet hende meget. Længang havde hun siden den Tid aborteret, og nu laae hun i Barsel, Seng med en fund og suidkommen Søn. Efter denne Beretning forskrebe jeg hende med Blæbed, at det var ingen Vereert i Livet, men et hødt Værn, enten i den venstre Egge-Stof eller Moders Trompette, som aldrig var kommen ind i Moderen, og følger lig ikke heller kunde fødes, men maatte af den venstre tynde Side udføres. Konen var her til strax villig, og ønskede, at jeg so før so heller maatte foretage Operationen, men jeg forestillede hende derimod, at jeg maatte først see hende hiulpen til rette af den stærke Inflammations-Feber, som hun nu plagedes med, og som allene kunde være tilstrækkelig nok, til at forlorde hendes Dage, og at jeg derfor maatte handle tvært imod alle Forsigtigheds Regler, om jeg i denne farlige og kritiske Omstændighed gjorde hendes Nød og Fare ved Operation endnu større, og gav Holnd og Dumbet Anledning, om hende noget Kulde tilstaaes, at tilskrive Operationen de forfælske Sviter, som Feberon desuden kunde afsted komme. Jeg erindrede og, at det havde været bedre, at hun strax, da hun sidste gang laae i Barsel-Seng uden Fodsel, havde laeret mig det vide, men hverken hun selv eller den Jorde-Moder, som da betiente hende, forstod sig paa, hvad det havde at betyde.

ende, indssiont le toucher eller Undersøgningen med Fingeren kunde da klarlig nok have opdaget Sagen; men Jorde-Moderne her paa Stedet, har deri ikke alle den Erfarenhed, de kunde have, sy heller ere de vandte til, saadanne extraordinaire Casus for en Doctor eller Stads-Physicus at angive, hvortil de vare pligtige. For nogen Tid siden døde en Barsel-Kone, som i 8 samfunds Dage havde havt Barsel-Øndt, og Jorde-Moder hos sig, blev dog ikke forløst, men maatte tillige med Fosteret antomme. Jeg fik intet deraf at vide, førend efter hendes Begravelse, da jeg af en Handelskone fik det at høre af andre Folk i et Compagnie. Hov ved, om der ikke var lige Casus, og kunde have været Hjelp for een eller begge, dersom enten Vedkommende, eller Jorde-Moderen, saadant i Tide havde anmeldt. Men denne Smedde-Kone oplevede ikke nogen Forbedring, men døde den 7de Dag af hidsig Feber, uagtet all den Meye jeg i de 2 Dage, jeg betiente hende, anvendte, for at spare og ophæve hende til den curieuse Operation, hvorefter jeg havde megen Lyst og Drift, hvorefter jeg gratis gav hende de baade Medicin og Opvartning, for at opmuntre hende til at bruge Medicamenterne fattig. Og da det var fattige Folk, der vare bange for Beskaffningen, saa havde jeg ligeledes lovet at forerette Operationen gratis, imod at det døde Foster mig maatte overtages, hvilket jeg og eyer, og i Spiritu bevarer, har staaende hos Hr. Apotheker GASSER, hvor det af mange curieuse Folk dagligen bliver beset. Konen havde for sin Død alvoeligen forlangt og befale, at hun endelig efter Døden vilde de aabnes og beses, til et Exempel for andre. Dette skeede og samme Dags Aften, udi mange fornemme Folkes Overdømmelse, hvoraf jeg til Beretningens Sikkerhed vil nævne nogle, nemlig Hr. Auditeur og Notarius Publicus CLIFAU, den af døde Konens Fader, Hr. Lieutenant BORNHOFF, Hr. Borgemeister GARBØE, Hr. Conrector LARSEN, de Herre Patrores SELMER og SYLØV, begge her værende Hr. Apothekers, og 5 Stads-Chirurgi. Efter at pudende først vare kludret, blev Legemet lagt paa et Bord, hvor jeg efter en foregaaende fore theoretisk Tale om denne Materie, saa og om partu Casus, forettede Operationen efter Kunsten, ligesom den paa et levende Mennecke kunde have skeet, for at helde med det

ſamme en liden Lection for Chirurgis om denne Materie. Da nu Nabningen paa den tynde Side ſaa og paa Sækken (Involverum) hvort Foſtret laae, var ſæet, ſaa man kunde ſee noget deraf, mærkede jeg, at det vel ikke var forraadnet, men dog ſaa mørk, at man letteligen kunde have revet Lemmer, ne fra hverandre. Begjarligheden efter at ſaae det heelt frem, gav mig da Anfag til at abandonnere den kunſtige Operation, og givte Nabningen ſaa ſtor, at man uden Force kunde ſaae Foſtret heelt udi. Hvorefter jeg og ſeparerede den heele Sæk, eller membranæ involventes, ſom jeg ogſaa beholdt. Udi ſamme er tydelig at ſee Efterbyrden, hvorpaa Arterne klarligen viſe ſig. Siden demonſtrerede jeg kortelig Moderen og den anden Egge-Stol, ſamt Moder-Trompette. Modereren ſelv kløvede jeg, for at viiſe, at der intet var udi, den var ellers ſund og vel; men det venſtre Ovarium tillige med tuba Fallopii var gandske uvidet, forvoret og forvandlet til den tykke og monſtreuſe Sæk, ſom Foſtret laae udi, ſaa man albeeles intet af dets naturlige Deele eller Beſtaffenhed derpaa kunde kiende eller diſtingvere. Inden i ſamme Sæk fandtes foruden Foſtret endeel ſmaae Beene, ſom vare nogle Ledde af Fingerne og Tærne paa Foſtret, ſamt Materia purulenta og og Vand, dog uden ſynderlig Stank, ſaaſom Forraadnelſe her kun gandske lidt har havt eller fundet have Sted, da Luften, ſom det rette instrumentum corruptionis, ingen Vey eller Tilgang har fundet have. Hvor uforandret og uforteret Foſtret i ſaa lang Tid har erholdt ſig, fand i ſer deraf Kiønnes, at Naſte-Strængen, Efter-Byrden og partes genitales endnu vare udi Behold, ſaa man ſtrax kunde kiende, at det var et Drogen-Barn. Dets Strørelſe er ſom naturlig og ordinar paa et nye-født Barn. Konen havde efter all Formodning, gandske viſt fundet leve og udstaae Operationen, derſom ſamme ellers, enten forhen i hendes Velmagt og Sundheds Stand havde bleven foretaget, eller og derſom hun forſt kunde have overſtaaet denne hidſige Feber; thi jeg fand ſagt ikke nok beſkrivne, hvor let det var at komme dertil, og en heel maadelig Inſiſion kunde have været nok til at udtage Foſtret Stykke-viis, ſommedelt bets Værhed, og ſiden at rens Sækken fra den deri fundne fremmede Materie og Ureenlighed. Siden maatte

te man have overladt Veſten til Naturen ſelv, og kun holdt ſig Methoden efterrettelig de partu Cæſareo. Det var intet viscus nobile bleven læderet, kun alleene Huden, muscui abdominis, og involucrum foetus maatte have bleven ſkaarne, hvor ingen ſtor Magt laae paa, og ikke ſynderlig Fare var at beſrygte. Operationen kunde omtrent have ſtaaet i Parallel med Gaſtroraphia, hvor ingen Lærm er læderet, og var langt fra ikke ſaa betydelig, ſom Operationen for Sten, end ſige den rette partu Cæſareus eller Keifer-Snit, hvor Moderen (uterus) ſom et Viscus nobile, ſelv maa holde for og lade ſig Kiære. Og dog har man ſaa mange Exempler paa, at denne Operation lykkeligen og vel, uden nogen Moderens eller Foſtrets Skade eller Fros Fare er afgaaen. Det allermerkvaerdigſte og betydeligſte Exempel, jeg herom erindrer mig at have læst, er, at D. Soms til Brugge i Flander, har paa ſin egen Kone udſkaaret efter hverandre af utero (hvilken har noget meere paa ſig end Huden og Musculi abdominis) 7 levende Børn, ſom alle tillige med Moderen ere bleven i Leve, Vid. Celeb. Heiſert Chirurgia p. 789 edit. Lat. hvor af ſees, at denne Operation ey havde været ſaa farlig, ſom man her har villet udſtrige den for.

JOHAN GOTTFRIED ERICHSEN,
Med. Doct. & Phyl. Bergenſ.

Leipzig.

I den Gledſchiffe Boghandling er udkommen: Commentarii de rebus in ſcientia naturali & Medicina geſtis. Voluminis I. Pars I. Ica Ark. udi ſtor 8vo. Det er en ny lærd Journal, ſom de Heerer Doctorer og Profefſorer udi Medicine ved dette Univerſitet med forenede Kræfter viſt efterhaanden lade udgaae. Man ſer af alle derudi udarbejdede Artikler, at lærde og erfarne Mænd have ført Pennen. Denne første Prøve, ſom her meddeles, indeholder følgende Stykker: 1.) Memoires de Mathematique & de Physique préſentées à l'Academie Royale des Sciences; 2.) Tavin Adversaria anatomica; 3.) Kleinii Historia avium prodromus; 4.) Smolin Specificum antidotum novum adversus effectus morſus rabidi canis; 5.) Trulleri de veterum Chirurgorum

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and includes some small, handwritten marks or symbols.

1
1

1
1